

LECTIO SEPTIMA ET QUADRAGESIMA

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΑΣ

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Iulia, Augusti filia, matūre habēre coeperat canos, quos legere secrēte solēbat. Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus* id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin* calva esse nolis. Quid ergo non times nē* istae te calvam faciant?»

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Οι ενδοιαστικές προτάσεις εκφράζουν φόβο για ενδεχόμενο κακό ή δυσάρεστο γεγονός.
- Είναι προτάσεις **ουσιαστικές** και εξαρτώνται από συγκεκριμένα ρήματα όπως:
vereor, timeo, metuo.

Εισάγονται: ➔ **ne** όταν υπάρχει φόβος μήπως γίνει κάτι [όταν είναι καταφατικές]
➔ **ne non, ut** όταν υπάρχει φόβος μήπως δεν γίνει κάτι [όταν είναι αρνητικές]

Εκφέρονται: ➔ **Υποτακτική Ενεστώτα** ⇨ όταν εξαρτώνται από ρήμα σε χρόνο αρκτικό

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ

➔ **Υποτακτική Παρατατικού** ⇨ όταν εξαρτώνται από ρήμα σε χρόνο ιστορικό

Παραδείγματα: ➔ *Timeo ne veniat*
Timebam ne veniret

Είναι προτάσεις ουσιαστικές, λειτουργούν ως:

- Αντικείμενο ➔ Με εξάρτηση από προσωπικό ρήμα
- Υποκείμενο ➔ Με εξάρτηση από απρόσωπο ρήμα
- Επεξήγηση ➔ Μετά από δεικτική αντωνυμία ουδετέρου γένους

Προτάσεις του quominus ή του quin

Οι προτάσεις αυτές εισάγονται με...

➔ **Quominus (ή ne) μετά από ρήματα** που σημαίνουν «εμποδίζω» (*impedio, prohibeo, deterreo*) ή «αρνούμαι» (*recūso*).

Όταν τα ρήματα αυτά συνοδεύονται από άρνηση [*ne, non*], τότε το **quominus αντικαθίσταται από το quin**.

Προτάσεις του quominus και του quin ακολουθούν και μετά από εκφράσεις όπως:

- **per me stat quominus** (*χάρη σε μένα δεν...*)
- **non multum abest quin** (*λίγο λείπει να...*)
- **facere non possum quin** (*δεν μπορώ να μη...*)
- **non dubito quin** ή **non est dubium quin...** (*δεν αμφιβάλλω ότι...*)

Παραδείγματα ➔ *Impedio illum quominus (ne) veniat*
Non prohibui illum quin veniret
Non dubito quin calva esse nolis

ΣΤΙΣ ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΤΑΙ
 ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

ΟΙ ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ QUOMINUS Ή ΤΟΥ QUIN ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XLVII

quominus id faceret
quin calva esse nolis
ne istae te calvam faciant

ΑΛΛΕΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XLVII

*quos legere secreta solebat**Etsi super vestem earum deprehendit canos**donec induxit mentionem aetatis**utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva**Cum illa respondisset*

ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

audio, 4	intervenio, -veni, -ventum, -venire, 4
coepi, coepisse	lego, legi, lectum, legere, 3
deprehendo, -prehendi, -prehensum, -prehendere, 3	obicio, obieci, obiectum, obicere, 3
deterreo, deterrui, deterritum, deterrere, 2	opprimo, oppressi, oppressum, opprimere, 3
dissimulo, 1	respondeo, respondi, responsum, respondere, 2
dubito, 1	soleo, solitus sum, solere, 2 [ημιαποθετικό]
extrahō, extraxi, extractum, extrahere, 3	timeo, timui, timere, 2
facio, feci, factum, facere, 3	video, vidi, visum, videre, 2
habeo, habui, habitum, habere, 2	malo, malui, malle
induco, induxi, inductum, inducere, 3	nolo, nolui, nolle
interrogo, 1	volo, volui, velle

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του μαθήματος XLVII στη δοτική ενικού.

re	➔		sermonibus	➔	
id	➔		pater	➔	
ornatrīces	➔		mendacium	➔	
vestem	➔		te	➔	

2. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς του τύπου *mature* από το μάθημα XLVII:

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

3. Να γράψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους στο β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα και υπερσυντελικού στην ίδια φωνή (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ
habēre		
solēbat		
voluit		

4. Να γράψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους στο α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού και παρακειμένου στην ίδια φωνή (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
deterrière		
esse		

5. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων στο β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ	ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΛΟΝΤΑ
mallet		
respondisset		
obiēcit		

6. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων στο γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού και συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ	ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΑ
nolis		
times		

7. Να γράψετε στην ίδια φωνή τους πιο κάτω τύπους ρημάτων σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί το καθένα (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

oppressit	να γραφεί το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα	
deprehendit	να γραφεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα	
faciant	να γραφεί το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα	
extraxit	να γραφεί το β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα	
obiecit	να γραφεί το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα	

8. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στα Λατινικά.

i. Ο Καίσαρας θέλησε να αποτρέψει τους συντρόφους του από το να στείλουν στρατιώτες οι οποίοι να διεξαγάγουν πόλεμο εναντίον των Γαλατών.

ii. Ο πατέρας, επειδή φοβήθηκε τον πόλεμο, εμπόδισε τον γιο του από το να φύγει για το [να πάει στο] στρατόπεδο.

9. Να μετατρέψετε τις ευθείες ερωτήσεις σε πλάγιες χρησιμοποιώντας το ρήμα εξάρτησης που σας δίνεται κάθε φορά. Μην ξεχνάτε την ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

● Iulia, ne coepisti canos habere?

Pater rogat _____

● Cur secrete canos legis?

Pater filiam rogavit _____

● Iulia, utrum post aliquot annos cana esse mavis an calva?

Mater cognoscere vult _____

10. Να αντικαταστήσετε το σουπίνο με άλλους τρεις [3] τρόπους, ώστε να δηλώνεται επίσης ο προσδιορισμός του σκοπού.

Pater ornatrices mittebat filiam oppressum.

i. _____

ii. _____

iii. _____

11. Να αντικαταστήσετε το *debeo* + απαρέμφατο [ενεργητική σύνταξη] από τον αντίστοιχο τύπο της Παθητικής Περιφραστικής Συζυγίας. Όπου χρειάζεται, να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο. ΠΡΟΣΟΧΗ αν θα χρησιμοποιήσετε ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ σύνταξη ή ΑΠΡΟΣΩΠΗ.

Ornatrice filiam opprimere debet.

12. Να μετρατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και την παθητική σε ενεργητική.

i. Frater sororem deprehendit.

ii. Augustus aliis sermonibus tempus extraxit.

iii. Pudicitia reginae a rege Romano laesa erat.

iv. Exercitus Cartaginiensis a Scipionis militibus delebitur.

13. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις από το κείμενο XLVII της στήλης Α' με τις πτώσεις της στήλης Β'.

A	B
id	Κλητική ενικού
ornatrices	Ονομαστική ενικού
pater (ego, pater, cana esse malo)	Δοτική πληθυντικού
	Ονομαστική πληθυντικού
	Αιτιατική πληθυντικού
	Αιτιατική ενικού

14. Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου XLVII να γράψετε μία (1) ετυμολογικά και σημασιολογικά συγγενή λέξη, προερχόμενη από κάποια από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά ή γαλλικά ή ισπανικά ή ιταλικά ή γερμανικά).

Λατινική λέξη		Αγγλική λέξη	Γαλλική λέξη	Ισπανική λέξη	Ιταλική λέξη	Γερμανική λέξη
secrete	➔					
vidisse	➔					
interrogavit	➔					

15. Από το κείμενο XLVII να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

Λατινική λέξη

Ελληνική λέξη

	➔	
	➔	

16. Να χαρακτηρίσετε ως Ορθό ή Λάθος το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων χρησιμοποιώντας ανάλογα τα σύμβολα ✓ ή ×.

- Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiecit [...]

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>respondisset</i> είναι οριστική υπερσυντελικού		
Ο τύπος <i>mendacium</i> είναι ονομαστική ενικού.		

- «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times ne istae te calvam faciant?»

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>faciant</i> είναι οριστική μέλλοντα.		
Ο τύπος <i>nolis</i> είναι υποτακτική ενεστώτα.		

17. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα στις ακόλουθες προτάσεις.

- i. Brutus timuit nē Porcia se ipsam interfecit.

Σφάλμα	Διόρθωση

- ii. Gallus non recusabat ne epistulam ad Cicerōnem deferret.

Σφάλμα	Διόρθωση

18. Στην πρόταση *Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret*, να αναλύσετε τη μετοχή “audita” σε ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση και με τους δύο τρόπους [ενεργητική και παθητική σύνταξη].

- i. _____
- ii. _____

19. Να προσδιοριστεί το είδος των παρακάτω προτάσεων που εισάγονται με τον σύνδεσμο *ut*:

	ΕΙΔΟΣ ut / πρότασης
i. T. Manlius edixit ut milites pugnā abstinērent.	
ii. Arria milites orabāt ut simul imponerētur.	
iii. Tam prope a muris habemus hostem, ut patria in periculo sit.	
iv. Ut Licinus Athēnas vēnit, ibi pro libero fuit.	
v. Regulus timuit ut rus suum a mercenario curarētur.	
vi. Ut sapiens pauper sit, paupertas eum non prohibet.	
vii. Caecilia sic fēcit, ut sorōris (suae) filia rogāvit.	

20. Να προσδιοριστεί το είδος του συνδέσμου cum στις παρακάτω προτάσεις:

	ΕΙΔΟΣ cum
i. Cum Cicero epistulam perlegisset, milites adhortātus est ut salūtem sperārent.	
ii. Cum Gallus ad castra Cicerōnis vēnit, epistulam ad amentum tragulae adligāvit.	
iii. Cum Sertōrius aliquid durius militibus imperabat, a cerva sese monitum esse praedicābat.	
iv. Vix Porcia cultello elapso se vulneraverat, cum repente clamor ancillārum ortus est.	
v. Cum cerva perisse credita esset, in cubiculum Sertōri repente introrūpit.	
vi. Cum unusquisque nostrum mundi pars sit, commūnis utilitas nostrae anteponeuda est.	